

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ
ПЕРУШАН, ВЪЖЕТО И
ХАЛКАТА

chitanka.info

Едно време в нашето село имаше един много богат човек. Казваха го хаджи Манол. Той имаше несметни гори, ниви и ливади. На реката беше построил воденица, пред която се трупаха мливари зиме и лете.

Хаджи Манол беше най-богатият човек в село, но никой от селото не му завиждаше, а мнозина го и окайваха. Защото дядо хаджия и баба хаджийка не бяха много щастливи. Родили им се бяха трима сина и две дъщери, но четиримата — дъщерите и двамата по-големи синове — спуснаха в гроба още в ранна възраст, свят не видели и радост не познали. Остана им само най-малкият син — Перо. Баща му и майка му отначало го зовяха галено Перчо. А съседите на шега го наричаха Перушанчо. Така му остана името и до голям: всички му казваха не Перо, а Перушан.

Дядо Манол беше мъдър и разумен човек. Той искаше да отгледа и възпита добре сина си, за да остави след смъртта си достоен заместник и господар над имота си. Но хаджийката толкова много обичаше едничкото си чедо, че драговошно изпълняваше всичките му желаниа — и добри, и лоши. Чудеше се как по-много да му угоди. Прикриваше го, когато направи нещо лошо, даваше му скришом пари, вардеше го често от работа.

— Недей така, старо — казваше ѝ често хаджията, с тези постъпки не добро, а зло правиш на детето ни!

И наистина, Перушан колкото растеше, толкова по-лош ставаше. Събираше се с лоши другари, наскърбяваше без причина и връстниците си, и по-старите от него хора.

Баба хаджийка разбра грешката си, но късно беше вече да я поправи. Перушан не искаше да чуе нито нея, нито престарелия си баща.

От ден на ден баба хаджийка се поболя от скръб, легна на легло и не стана вече. Съсипа се от мъка и старият хаджия. А когато разбра, че е близо краят му, той повика Перушана, говори му дълго, съветва го бащински и накрай рече:

— Синко, виждам, че не оставям добър заместник след себе си, добро не чака нито имота ми, нито тебе. Но родно чедо си ми и всичко, каквото имам, на тебе го оставям. Прави с него, каквото си се научил...

Перушан се наведе да му целуне ръка, а старият го поглади с длан по лицето, стана и го отведе да му покаже къде са скътани парите

му. Отведе го до голям сандък и му подаде ключа.

— Отключи го! — рече той.

Перушан отключи сандъка и повдигна капака.

— Ето — каза бащата, — тук са сърмените и копринени дрехи на майка ти, по-отдолу лежат жълтиците, които съм припечелил през цял живот, а виж и какво още има най-отдолу. Бръкни и подай да го видим.

Перушан бръкна и извади от дъното дълго дебело въже. Той държеше въжето и гледаше баща си зачуден.

— Ами това въже защо ни е, татко?

— И то е за тебе, синко. Върви след мене. Ще ти покажа за какво е — отвърна хаджията и го поведе към съседната стая. Спряха по средата на стаята и бащата посочи нагоре, към тавана. Там висеше яка желязна халка.

— Синко — рече бащата, — виждаш ли тази халка? Едно време на нея беше закачена люлката ти, когато беше малко бебе. Сега си вече голям мъж. Но така, както я караш, халката може пак да ти потрябва някой ден. Ако някога пропилееш всичко, което ти оставям, вместо да тръгнеш да просиш по чуждите врати и да срамиш и себе си, и моето добро име, по-добре метни на шията си ей това въже, вържи го за халката и се обеси...

— Ее, татко, пък и ти... — опита се да отговори Перушан, но старият го спря.

— Запомни ми думите добре, чедо. За твое добро ти ги казвам — усмихна се той.

Не мина много след този ден и хаджи Манол почина. И както беше предрекъл, така и се случи. Перушан, щом стана господар, извади жълтиците от сандъка, насъбра отбор дружина и удари пиене и веселие. Когато свършиха парите, взе да продава нивите и ливадите. Купи си хранен кон и тръгна по съседните села да търси нехранимайковци като себе си, докато един ден имането се стопи. Отидоха и нивите, и жълтиците, и воденицата. Накрай продаде и коня. А когато свърши парите, напуснаха го и добрите му приятели. Остана Перушан сам-самичък на света — гол и гладен!

Един ден седна на къщния праг и се замисли. Спомни баща и майка и заплака. Дойдоха му на ум и думите на баща му. Перушан скочи, избърса очи и приближи до сандъка. На дъното му беше останало само въжето. Грабна го той, втурна се в съседната стая и

метна въжето на халката. Но когато провисна да се обеси, дъската отгоре изпраця, откова се и нещо извънтя и се посипа по главата му. Перушан отвори очи и що да види: цялата стая беше посипана с жълтици...

Разбра Перушан какво е искал да му каже баща му, когато е скрил парите под халката. Скочи той радостен, събра жълтиците и ги заключи в сандъка. На другия ден се облече човешки, изплати дълговете си, откупи имотите.

А непрокопсаните другари, щом го видяха пак с пари, отново го заобиколиха.

— Хайде, Перушане, пак да гуляем!

— Ахаа! — отвърна им Перушан. — Приятели, аз не съм вече вашият Перушан! Онзи Перушан, дето вие го познавахте, той умря, увисна на въжето. Вървете си по пътя и търсете друго като непрокопсания Перушан... Оставете мене!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.